

Juni 2017

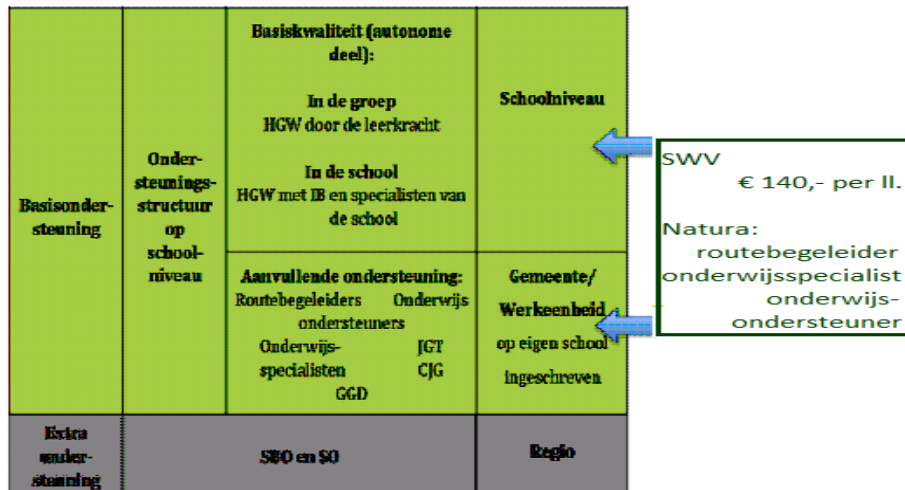
Basisondersteuning in het samenwerkingsverband Primair Onderwijs Duin- en Bollenstreek

In het samenwerkingsverband is voor ieder kind een plek en krijgt het de gelegenheid zich binnen zijn/haar mogelijkheden ten volle te ontplooiën in een klimaat van hoge verwachtingen. Leerlingen krijgen op de scholen binnen het samenwerkingsverband de ondersteuning die past bij hun specifieke onderwijsbehoeften. Er wordt handelingsgericht gewerkt en gearrangeerd.

Het samenwerkingsverband wil problemen bij leerlingen voorkomen in plaats van achteraf oplossen. De ondersteuning is niet alleen gebaseerd op wat het onderwijs kan bieden maar is ook afgestemd op wat andere partners voor de jeugdhulp of het gezin kunnen doen. Door verder te 'bouwen' op het al in ontwikkeling zijnde handelingsgericht werken, is er sprake van een continue afstemming en wisselwerking tussen het kind en zijn of haar sociale omgeving. De ouders van het kind gaan nog meer dan in het verleden een centrale rol vervullen in het informatie- en besluitvormingsproces. In het ondersteuningsteam van de school (OT) krijgt de integrale aanpak, inclusief de samenwerking met het Jeugd- en Gezinsteam, zijn beslag. De mogelijkheden voor het arrangeren op school zijn en worden steeds verder verruimd. Expertise en een steeds groter eigen budget zijn op dit niveau beschikbaar. Direct na de signalering kunnen scholen gebruik maken van 'maximale' expertise in de persoon van de onderwijsspecialist, die de school desgevraagd kan adviseren over wat gelet op het ontwikkelingsperspectief van het kind, nodig is om invulling te geven aan de afspraak over basisondersteuning.

Het begrip basisondersteuning is in de wet niet gedefinieerd maar kan in ieder geval worden begrepen als datgene wat ouders minimaal mogen verwachten aan onderwijsondersteuning in iedere school in het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek streeft naar een relatief hoog niveau van basisondersteuning en heeft dat vastgelegd in het ondersteuningsplan. Het gekozen allocatiemodel, waarbij expertise door samenwerkende scholen binnen een gemeente wordt ingezet en gedeeld, maakt het mogelijk om deze ambitie te realiseren.

De brede definitie van basisondersteuning waarmee wordt gewerkt, bestaat uit basiskwaliteit en aanvullende ondersteuning. Deze gaat uit van de ondersteuningsbehoefte van alle kinderen, ook van toptalenten, zoals deze in het ontwikkelingsperspectief voor het kind wordt verwoord. Er wordt handelingsgericht gewerkt.

Figuur 1: Schematisch overzicht van basis- en extra ondersteuning

Voor het realiseren van de basisondersteuning gebruiken de scholen en hun besturen in ieder geval de middelen die hen voor het geven van goed passend onderwijs zijn geoormerkt.

In deze notitie worden de verschillende elementen van de basisondersteuning beschreven, concrete indicatoren en aanvullende informatie zijn als bijlagen toegevoegd.

1. Basisondersteuning algemeen

Het samenwerkingsverband hanteert een brede definitie van basisondersteuning. Basisondersteuning omvat zowel basiskwaliteit als aanvullende ondersteuning tot aan het s(b)o. De school heeft zorgplicht en kan met hulp van de middelen van het samenwerkingsverband en partners, de basisondersteuning geven aan de kinderen die op de school staan ingeschreven..

Basisondersteuning: basiskwaliteit en aanvullende ondersteuning

De basisondersteuning bestaat uit twee delen: *basiskwaliteit en aanvullende ondersteuning*.

Op schoolniveau

2. Basiskwaliteit

De *autonome* ondersteuning betreft de inrichting, borging en ontwikkeling van de ondersteuningsstructuur op school in alle facetten: een basisarrangement van de inspectie, handelingsgericht werken in de groep en in de school, planmatig werken aan resultaten, het onderhouden van een sterk ondersteuningsnetwerk in en om de school en

het 'kennen en kunnen' van de route van signaleren naar verwijzen. Scholen krijgen voor dit deel van de basisondersteuning €140,- per leerling van het samenwerkingsverband en kunnen daarnaast gebruik maken van routebegeleiding en onderwijsspecialisten.

Onder de basiskwaliteit vallen:

- ondersteuningsstructuur op schoolniveau
- in de groep: handelingsgericht werken door de leerkracht
- handelingsgericht werken met behulp van de interne begeleider of specialisten van de school

Ondersteuningsstructuur op schoolniveau

Een belangrijke basis voor handelingsgericht werken in de school is de vormgeving van de ondersteuningsstructuur.

Het gaat om:

- op planmatige wijze signaleren, analyseren, uitvoeren en evalueren van aanbod en ondersteuning. De leidraad van het samenwerkingsverband geeft hiervoor een voorbeeld.
- de aanwezige expertise
- het waar nodig en afhankelijk van de ondersteuningsvraag arrangeren van deze expertise in de school
- hoe deze expertise zichtbaar is in de onderwijsorganisatie
- handelingsgericht arrangeren in het ondersteuningsteam van de school

In de groep: handelingsgericht werken door de leerkracht

Handelingsgericht werken is een systematische manier van werken, waarbij het onderwijsaanbod afgestemd is op de algemene- en specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen.

De leraar verzamelt de leerling gegevens in een groepsoverzicht en benoemt op grond daarvan de onderwijsbehoeften. Op basis hiervan stelt hij een groepsplan op. Hierin komt de aanpak voor de hele groep te staan. Leerlingen met gelijke onderwijsbehoeften worden geclusterd. Het groepsplan is de basis voor het dagelijks handelen van de leerkracht waarin hij/zij de lessen afstemt op de onderwijsbehoeften van de leerling. Ook talentonderwijs valt onder de basisondersteuning.

Handelingsgericht werken met behulp van de interne begeleider en/of specialisten van de school

Periodiek vinden er een groepsbespreking tussen leerkracht en intern begeleider plaats om het groepsplan te evalueren en eventueel het groepsoverzicht bij te stellen. Op dat ogenblik kunnen individuele leerlingen uitgebreid besproken worden. In deze gevallen wordt een groeidocument opgesteld, dat tevens als handelingsplan fungeert. Dit betreft ook de meerkunners. Hieraan kunnen andere specialisten van de school een bijdrage leveren. Vanzelfsprekend zijn de ouders betrokken.

Op gemeenteniveau

3. Aanvullende ondersteuning

De ondersteuning die uitstijgt boven de autonome ondersteuning wordt binnen het samenwerkingsverband de 'aanvullende ondersteuning' genoemd. Dit betreft de specifieke expertise en arrangementen die scholen kunnen organiseren voor leerlingen die meer nodig hebben dan de autonome ondersteuning. Het betreft zowel preventieve

als curatieve interventies, het werken met protocollen maar ook de ondersteuning van kinderen die langdurig een steuntje in de rug nodig hebben.

Scholen kunnen per gemeente onderling afspraken maken voor de organisatie van begeleiding van specifieke aanvullende ondersteuningsvragen zodat de leerling blijft ingeschreven op de eigen school. (thuisnabij)

Bij het arrangeren van aanvullende ondersteuning is een onderwijsspecialist van het samenwerkingsverband betrokken. Daarnaast kunnen scholen een beroep doen op de expertise van de onderwijsondersteuners, de routebegeleiders en de mensen van het Jeugd- en Gezinsteam van de gemeenten.

- *Onderwijsondersteuners*

De onderwijsondersteuners, die vanuit de AED en Aloysius gekoppeld zijn aan de gemeenten/delen van gemeenten hebben expertise op het gebied van specifieke ondersteuningsbehoeften en kunnen ingezet worden voor het ondersteunen van zowel leerling als leerkracht.

- *Routebegeleiders van het swv*

De routebegeleiders ondersteunen scholen op de route, bij de afstemming tussen onderwijs en jeugdzorg en door het bieden van trajectbegeleiding.

- *Onderwijsspecialisten van het swv*

De onderwijsspecialisten, beschikken over uitgebreide, generalistische kijk op de onderwijsondersteuningsmogelijkheden binnen de regio. Zij kunnen vanuit hun expertise een overwogen en passend advies geven over wat er nodig is voor een leerling om het best tot ontwikkeling te komen. Onderwijsspecialisten kunnen meedenken bij het in grote lijnen uitzetten van een traject voor een kind, daarnaast zijn onderwijsspecialisten altijd betrokken bij de situaties waarin er met de ouders overeenstemming moet worden bereikt over het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief (OPP) en het arrangeren van aanvullende ondersteuning. Verder vervullen zij de rol van eerste deskundige bij de aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring voor het S(B)O. Het samenwerkingsverband vindt het belangrijk, dat scholen in een zo vroeg mogelijk stadium kunnen beschikken over maximale expertise aan de voorkant en dat scholen actief in een vroeg stadium aanvullende ondersteuning organiseren. Hierbij kan een onderwijsspecialist worden uitgenodigd om het traject uit te zetten.

Hierbij is het belangrijk dat:

- de stimulerende en belemmerende factoren in kaart zijn gebracht;
- doelen, aanpak en evaluatie zijn geformuleerd en
- deze onderdelen zijn opgenomen in het groeidocument, dat ter ondersteuning dient bij het HGW proces binnen de school.

In de route zijn er twee ondersteuningsteams met een onderwijsspecialist voorafgaand aan de aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) opgenomen. In eerste instantie bij de organisatie van aanvullende ondersteuning en het OPP dat daarbij hoort. Het is aan de beoordeling van de onderwijsspecialist of ze hierbij fysiek aanwezig is. Pas als dit niet toereikend blijkt te zijn, kan een TLV worden aangevraagd en wordt een tweede OT mét onderwijsspecialist georganiseerd. In dit geval is de onderwijsspecialist altijd aanwezig.

Een uitzondering hierop vormen de directe instromers.

- *Samenwerking met het JGT*

Iedere school werkt samen met een contactpersoon van het JGT. Deze samenwerking moet ertoe leiden, dat, indien nodig, ouders en kinderen op een laagdrempelige manier en na signalering jeugdhulp kunnen krijgen.

Wanneer er ondersteuning nodig is voor zowel onderwijs- als niet onderwijs gerelateerde vragen, kunnen school en JGT samen met de ouders een integrale aanpak vormgeven.

- *Samenwerking per gemeente*

In het kader van aanvullende ondersteuning kunnen scholen op gemeenteniveau samenwerken om aan ondersteuningsvragen van kinderen tegemoet te komen. Scholen kunnen afspraken maken waarmee er voor alle leerlingen in die gemeente antwoord gegeven kan worden op specifieke ondersteuningsvragen waardoor de leerling ingeschreven kan blijven op de eigen school.

Op het niveau van de regio:

4. Extra ondersteuning

In het samenwerkingsverband is gekozen voor een systeem van handelingsgericht arrangeren in de school. De ondersteuningsbehoeften van de leerlingen zijn bepalend voor de vormgeving van het arrangement. Wanneer na de organisatie van aanvullende ondersteuning in de school na evaluatie in het ondersteuningsteam blijkt, dat dit niet toereikend is, vraagt de school een toelaatbaarheidsverklaring aan om (tijdelijke) ondersteuning in het speciaal basisonderwijs (sbo) en speciaal onderwijs (SO) mogelijk te maken.

Om tot een kwalitatief goed en dekkend netwerk te komen, wordt samen gewerkt met de besturen en hun samenwerkingsverbanden in Leiden en Alphen.

Bijlagen:

- 1. Basiskwaliteit**
- 2. Ondersteuningsstructuur in de school**
- 3. Expertise, kennis en vaardigheden in de school die nodig zijn om de ondersteuningsroute te organiseren**
- 4. Handelingsgericht werken in de groep**
- 5. Handelingsgericht werken met behulp van de intern begeleider en/of een specialist van de school**
- 6. Aanvullende ondersteuning en het ontwikkelingsperspectief**
- 7. Afspraken basisondersteuning in het kader van leerlingkenmerken**
- 8. Definitie basisondersteuning meer- en hoogbegaafde leerlingen**
- 9. Werkwijzer onderwijsondersteuners**
- 10. Maximale expertise aan de voorkant**
- 11. Begeleiding op school vanuit de jeugdwet**
- 12. Diagnostiek: een vraag voor de zorg of het onderwijs**